

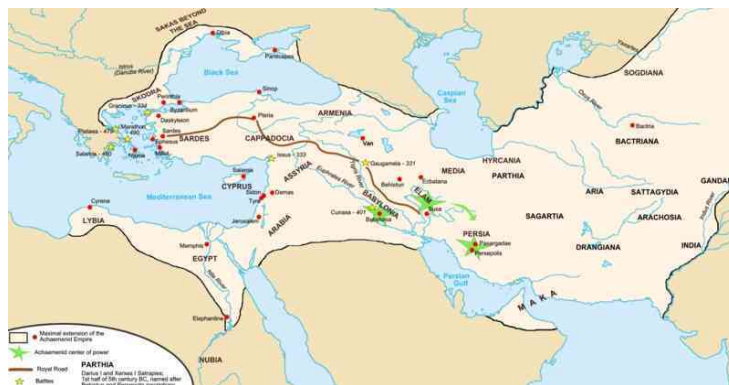

کوروش بزرگ (کوروش شناسی)

دانستنیهای سلسله ی هخامنشیان

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

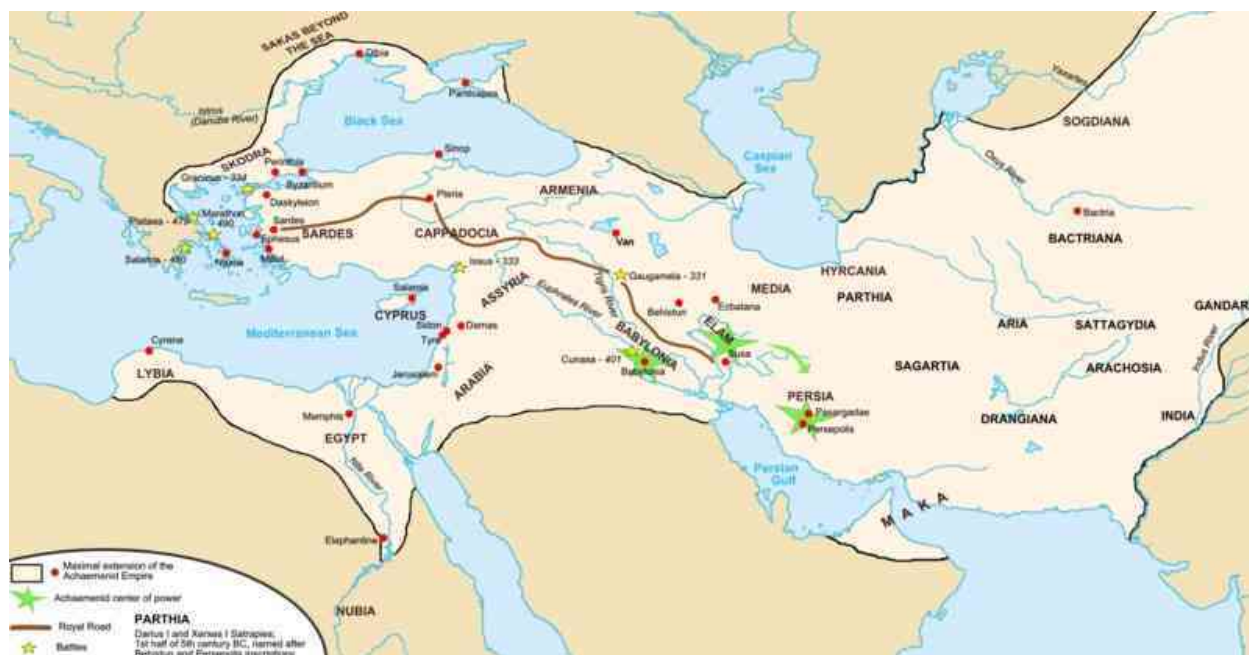
انتشار: ۵ بهمن ۱۳۹۶ / ۱۱ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

وسعت شاهنشاهی هخامنشی درفش هخامنشیان تاریخچه قوم پارس (هخامنشیان) پارسیان از جمله اقوام ایرانی بودند که در سرزمین پارس سکونت داشتند. آنان ده قبیله بودند مهمترین قبیله این قوم "پاسارگادیان" بودند. هخامنشیان هم طایفه ای از این قبیله به شمار می آمدند. در کتیبه های آشوری از مردم پارس نیز ذکری به میان آمده است. پارس ها در آغاز با مادها در دامنه کوههای زاگرس زندگی می کردند. بعدها به سرزمین پارس مهاجرت کردند و تابع دولت ماد شدند. کتیبه بیستون که در آن داریوش بزرگ اقداماتش را شرح داده است سربازان پا

پارسیان دژ / کوروش بزرگ (کوروش شناسی)

وسعت شاهنشاهی هخامنشی

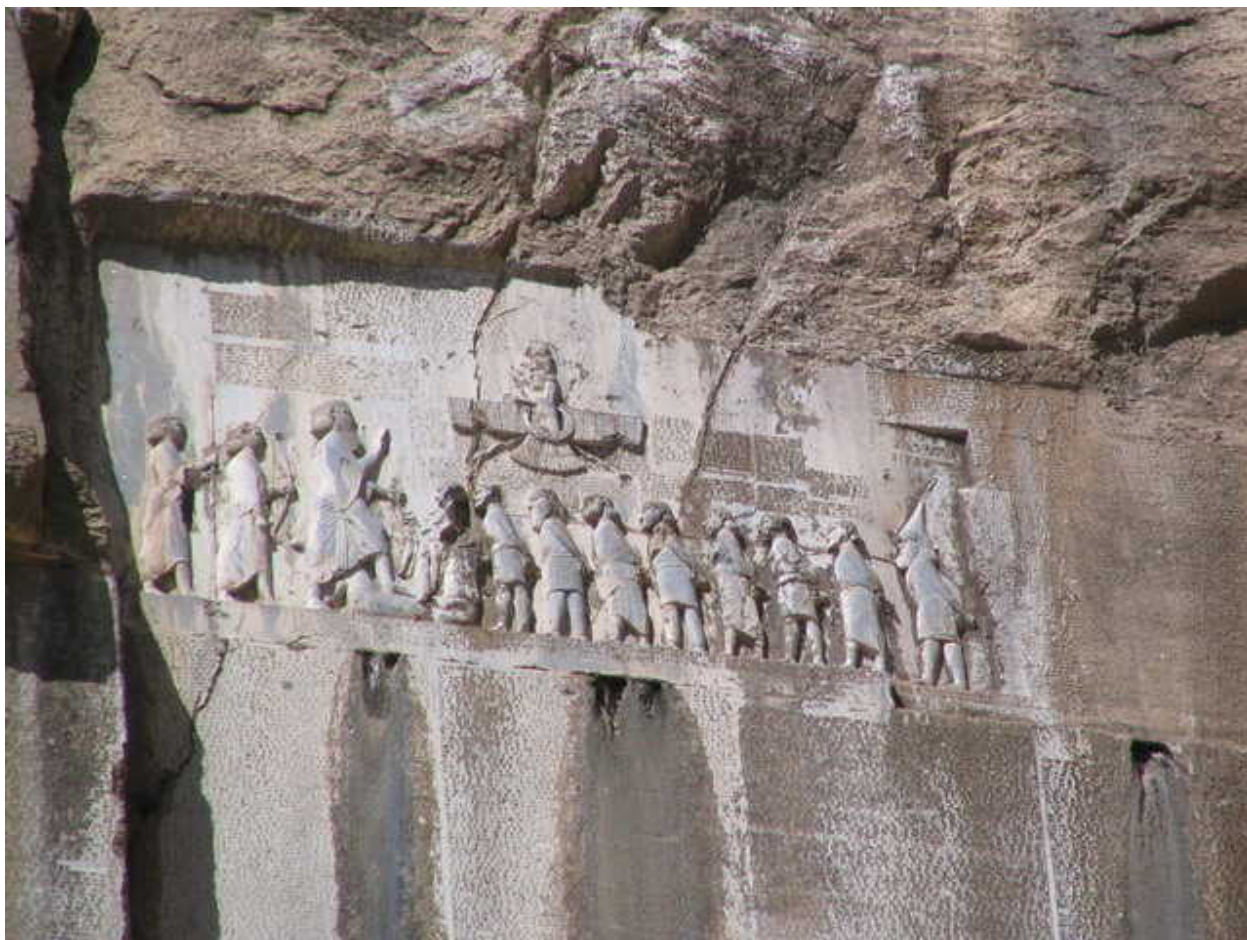

درفش هخامنشیان

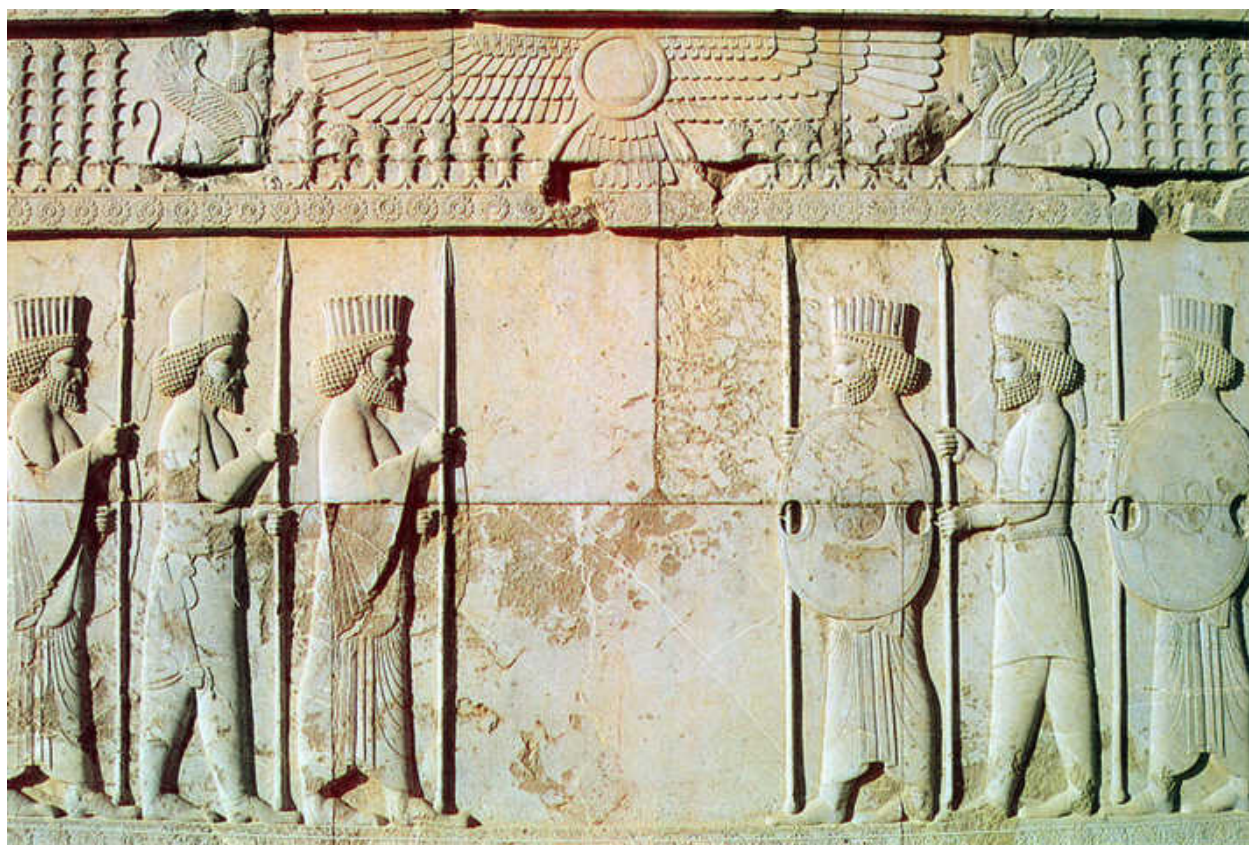
تاریخچه قوم پارس (هخامنشیان)

پارسیان از جمله اقوام ایرانی بودند که در سرزمین پارس سکونت داشتند. آنان ده قبیله بودند مهمترین قبیله این قوم "پاسارگادیان" بودند.

هخامنشیان هم طایفه ای از این قبیله به شمار می آمدند. در کتیبه های آشوری از مردم پارس نیز ذکر به میان آمده است. پارس ها در آغاز با مادها در دامنه کوههای زاگرس زندگی می کردند. بعدها به سرزمین پارس مهاجرت کردند و تابع دولت ماد شدند.

کتیبه بیستون که در آن داریوش بزرگ اقداماتش را شرح داده است

سربازان پارسی و مادی

کاخ آپادانا

کوروش بزرگ - هخامنشیان

کوروش دوم باب جدیدی در تاریخ عالم باز کرد .

او از نواغ روزگار خود بود و تنها به کشور گشایی و جهانگیری اکتفا نکرد . کوروش می خواست اساس تمدن جدیدی ایجاد کند تا کلیه اقوام از زیر بار ظلم و ستم نجات یافته و در کمال آزادی و آسایش زندگی کنند . از این رو ملل مختلف قدیم او را نجات دهنده نامیدند و یهودیان او را به چوپانی تشبیه کردند که از جانب خداوند مامور محافظت بندگان خدا است .

اوضاع داخلی ماد موجب شد که کوروش بر علیه آستیاک قیام کند . لشکر پادشاه ماد در جنگ پاسارگاد شکست خورد . به دنبال آن سپاهیان آستیاک بر او شوریدند . او را گرفتند و تسلیم کوروش کردند (550 ق . م) کوروش

آستیاك را اذیت و آزار نکرد . شكست آستیاك و پیشرفت قوم پارس ، پادشاه لیدي كرزوس را در اندیشه انداخت و به جنگ با كوروش برخاست . او با متحدین مصري و یونانی خود بر علیه حكومت كوروش متحد شد ، اما كوروش او را مهلت نداد و در سال 546 ق . م به سارد پایتخت لیدي لشگر كشید

در این جنگ سرزمین های مهم آسیای صغیر به دست سرداران كوروش فتح شد . از سال 545 تا 539 ق . م كوروش با اقوامی که بین دریای كسپین (خزر) و هند اقامت داشتند مشغول مبارزه گردید و در این مدت بلخ - مرو و سغد را تا حدود سیحون گرفت . استحکاماتی در آن حدود بنا کرد که تا زمان اسکندر بر پا بود . سپس زرنك (سیستان) و مکران را به تصرف درآورد.

در سال 539 ق . م . كوروش به فكر تسخیر بابل (آن شهر پر افتخار قدیم) افتاد و آنرا تصرف کرد . كوروش پس از ورود به بابل ، معابد بابلیان را محترم شمرد ، قتل و غارت را منع کرد و وقتی كوروش وارد پایتخت بابلی ها گردید . اهالی بابل به استقبال او شتافتند و وی را نجات دهنده خود نامیدند .

كوروش مذهب خود و آداب ملت خویش را بر احدي تحميل نکرد . عدل و رأفت وی شامل حال همه ملتها شد . ظروف و طلا و نقره ای را که از بیت المقدس آورده بودند . به یهودیان برگرداند و به آنان اجازه داد به سرزمین خود برگردند و معبد های خراب شده خود را بسازند . بیانیة كوروش در بابل واقعه مهمی در تاریخ انسانیت محسوب می شود . زیرا در آن پادشاه ایران برخلاف گذشتگان عدل و رأفت خود را نسبت به ملل مغلوب اظهار داشته است .

معلوم نیست آخرین جنگهای كوروش در کدام حدود و با چه اقوامی بوده ، آنچه می توان از گفتار مختلف نویسندگان قدیم نتیجه گرفت این است که طوایف صحرا نشین آسیای میانه حدود شرقی ایران را عرصه تاخت و تاز خود قرار دادند . كوروش به دفاع از سرزمین ها خود شتافت و در این کارزار زخم برداشت و مدتی بعد از دنیا رفت (428 ق . م)

جنازه او را در پاسارگاد به خاك سپردند.

کمبوجیه - هخامنشیان

پس از كوروش پسر بزرگ او كمبوجیه بر جای پدر نشست . این پادشاه در زمان كوروش حکمران بابل بود و در غیبت او نیابت سلطنت را داشت . برادرش نیز بردیا حکمرانی ایالات شرقی را داشت .

پس از رفع شورش های داخلی ، در سال 526 ق . م كمبوجیه تصمیم گرفت مصر را به تصرف درآورد . او بیم آن داشت که در غیاب او برادرش بردیا اقداماتی بر علیه او انجام دهد . به همین دلیل مخفیانه او را به قتل رسانید .

کمبوجیه با سپاه خود از صحرای سینا بین فلسطین و مصر گذشت و فرعون مصر را شکست داد . طولی نکشید که پایتخت مصر را تصرف کرد . در ادامه فتوحات ، قصد تصرف کارتاژ را کرد ولی پشیمان شد (به علت دوری راه) . همچنین کمبوجیه برای تسخیر نوبی (حبشه امروزی) به سوی آن سرزمین لشکر کشید ، ولی نتیجه ای نگرفت و بیشتر سپاهیان او در بیابانهای حبشه گرفتار بی آذوقگی و بی آبی و گرمای طاقت فرسا شدند و از پا درآمدند .

کمبوجیه در سال 523 ق. م به طرف ایران حرکت کرد که در شام خبر شورش يك نفر از مغان به اسم گئومات به گوشش رسید گئومات خودش را "بردیا" نامیده بود ادعای سلطنت می کرد . در راه ، هنگام سوار شدن بر اسب حلقه غلاف خنجر کمبوجیه پاره شد و خنجر عریان در ران او فرو رفت و زخمی شد . بر اثر این زخم ، کمبوجیه در شام درگذشت .

داریوش بزرگ - هخامنشیان

داریوش یکی از پادشاهان بزرگ روزگار باستان است . او در هفت سال و در 19 جنگ تمامی مدعیان سلطنت را که در اطراف کشور طغیان کرده بودند ، مغلوب کرد .

کتیبه معرف بیستون یادگار این اقدامات بزرگ است . داریوش پس از سرکوب شورش های داخلی در سال 517 ق . م به طرف مصر رفت و

حکمران آنجا را که شورش کرده بود شکست داد

داریوش کشور خود را به بیست یا سی ساتراپی (ایالت بزرگ) تقسیم کرد . برای اینکه تمام قدرت به دست ساتراپ یا حکمرما نیفتد در کنار هر یک از آنان يك فرمانده لشکر و يك دبیر مخصوص گذاشت تا مواظب ساتراپ باشند و مستقیماً با دربار مکاتبه کنند . گذشته از این برای جلوگیری از تعدی ستمگری و حاکمان و مأموران مالیات و برای گسترش عدالت برنامه های خاصی ترتیب داد مثلاً بازرسان مخصوصی در سر تاسر مملکت مواظب مأمورین عالی مقام دولتی بودند و مأمورین دیگری نیز پنهانی کارهای متصدیان امور را

تحت نظر گرفته به دربار شاهنشاه اطلاع می دادند .

داریوش شاهراه سارد و شوش را که قریب 2400 کیلومتر است ساخت : در هر چند کیلومتر ایستگاه برید ، ساخلوی نظامی، مهمانخانه های باشکوه و چاپارخانه ای برای تعویض اسب یافت می شد. این پادشاه سکه طلا (داریک) را رایج ساخت . مالیات ها را کم کرد و کشاورزان را تشویق کرد . او تنگه ای را که نیل را به دریای سرخ مربوط می کرد و کشتی های مدیترانه از راه آن به اقیانوس هند برمی گشتند باز کرد . (امروزه به نام کانال سوئز معروف شده)

داریوش به پیشرفت صنعت معماری و حجاری توجه زیادی کرد و می توان گفت که این پادشاه در هر رشته از کارها

اقدامات برجسته ای کرد .

حدود سال 512 ق . م داریوش وارد پنجاب شد و اراضی وسیعی را در آن حدود به تصرف خویش درآورد و ساتراپی جدید تشکیل داد .

داریوش در ادامه فتوحات ، به فکر تصرف سرزمین « سگیتهای » اروپائی « روسیه جنوبی » افتاد ، چرا که این اقوام در حدود مرزبانی ایران ایجاد زحمت می کردند .

در سال 514 ق . م داریوش پس از عبور از کانال به سفر به سوی رود دانوب رفت و به تعقیب سگیتها پرداخت . سپس به سارد برگشت اما باقی مانده لشکر او که در اروپا مانده بودند شهرهای ترکیه را تصرف کردند و پادشاه مقدونیه نیز مطیع ایران شد.

داریوش در ادامه با یونانیان وارد جنگ شد ولی در جنگ ماراتن از یونانیان شکست خورد .

- سایر پادشاهان

دیگر پادشاهان هخامنشی عبارتند از : خشایارشا ، خشایارشی دوم ، داریوش دوم ، اردشیر دوم ، اردشیر سوم و داریوش سوم .

داریوش سوم آخرین پادشاه این سلسله است که طی جنگ هایی که با اسکندر مقدونی داشت شکست خورد و سرزمین هخامنشی به تصرف اسکندر درآمد .

تشکیلات و ارکان هخامنشیان

پادشاهان هخامنشی در اداره کردن ممالك وسیع خود ، عادات و مذاهب ملل را محترم شمردند . تشکیلات خصوصی آنان را بر هم نزدند و حتی در اکثر نقاط ، از میان بومیان روسای محل را انتخاب می کردند و بیگانه را بر آنان مسلط نمی داشتند . مادام که این اقوام مالیات پرداخته و خود را از اتباع ایران میدانستند ، احادی مزاحم آنان نمی شد . چنانچه در شرح حال داریوش گفته شده این ممالك وسیع به بیست چهار تا سی ساتراپی ، تقسیم شده و هر ساتراپی دارای یکنفر حکمفرما موسوم به ساتراپ بوده و یکنفر دبیر که کارهای ساتراپ را تحت نظر می گرفت ، در قلعه هر شهر يك حکمران موسوم به " ارگ پت " یافت می شد . فرمانده لشکر ساتراپ و دبیر مستقلا وظایف خود را انجام می دادند و مستقیما با دربار در تماس بودند . احکام شاهنشاه را چاپارهایی که بدون توقف در راه بودند و آن اراضی وسیع را می پیمودند به مقامات مربوط می رساندند عده ای مامورین موسوم به چشم و گوش شاه در هر سال مناطق دور دست را بازرسی می کردند و نتیجه تحقیقات خود را به دربار اطلاع می دادند .

مذهب هخامنشیان

پادشاهان هخامنشی اهورا مزدا را خالق زمین و آسمان می دانستند و اقتدار و سلطنت خویش را از تأییدات اومی دانستند. از آنجا که اهورا مزدا نادیدنی بود او را در مقابل آتش که نماد قدرت و شکوه بود می پرستیدند. در اکثر کتیبه های برخی پادشاهان برای اولین بار نام مهر و ناهید برده شده است. اگر چه ایرانیان قدیم به مهر معتقد بودند و آن را مقدس می شمردند ولی اعتقاد پادشاهان هخامنشی به این رب النوع، از اواخر قرن پنجم قبل از میلاد است و از زمان اردشیر دوم است که پادشاهان این سلسله مهر را مقدس دانسته اند و در موقع سوگند وی را شاهد گرفته اند، یا در جنگ از او یاری خواسته اند. ملت ایران در آن زمان آب و آتش و باد و خاک را مقدس می دانستند.

مغان قبیله ای از مادها بودند که کارشان به اجرای مراسم مذهبی اختصاص داشته است و حضور آنها برای اجرای مراسم خواندن سرودهای مذهبی واجب بوده است. فرق عمده ای که بین مراسم پارسیان و مغان مشاهده شده، این است که پارس ها اجساد خود را موم اندوده کرده و بعد به خاک می سپردند ولی مغان دفن اموات را جایز نمی دانستند و معتقد بوند که خاک مقدس است و نباید لاشه را در آن دفن کرد

صنایع و هنر هخامنشیان

پادشاهان هخامنشی که ممالك وسیعی را تحت تصرف خویش در آورده و ملت های بسیاری را مطیع خود ساخته بودند در ساختن بناها و کاخ های سلطنتی خویش از مهارت کلیه معماران ماهر و استادان قابل استفاده می کردند. از آن جهت در آثار صنعتی ایران آن عصر شیوه های معماری سایر ملل نیز دیده می شود.

از این رو باید گفت، صنعت ایران از صنایع گوناگون ترکیب یافته بود و آنچه ایرانیان در این خصوص ابداع کردند طرز ترکیب این صنایع با یکدیگر بوده است تا هم در نظر زیبا نماید و هم عظمت عصر هخامنشی را برساند. در این خصوص ایرانیان منتهای ذوق و سلیقه را به کار بردند به گونه ای که صنعت ایران صنعت مخصوصی گردید که از صنعت سایر ملل متمایز است.

خط و زبان هخامنشیان

کتیبه هایی که سلاطین هخامنشی از خود به یادگار گذاشته اند به سه زبان است: پارسی باستانی، زبان انزانی یا شوشی و زبان بابلی، ولی بعضی از آنها فقط به پارسی باستانی، است که درباریان و خانواده سلطنتی بدان تکلم می کرده اند. کلیه این زبان ها را با حروف میخی می نوشتند. گفته اند اساس این حروف از خط بابلی اقتباس

شده آن را ساده و مختصر کرده اند . به جای صدها علامت و اشکالی که در خط بابلی بوده ، خط میخی فارسی فقط 36 علامت و چند شکل معین داشته است . مهمترین کتیبه ایام هخامنشی کتیبه معروف بیستون است که در آن داریوش بزرگ شرح اقدامات خود را می دهد و به سه زبان نوشته شده است .

معماری هخامنشی

مهمترین بنای عهد هخامنشی تخت جمشید (پارسه) است که یونانیان به آن پرسپولیس می گفتند . عظمت این بنا امروز هم از خرابه های آن مشخص است . در ساختن قصرها و ساختمان این بنای بزرگ اکثر پادشاهان هخامنشی دخالت داشته اند ولی می توان گفت مهمترین کاخ های آن در زمان داریوش اول و خشایارشا بنا گردیده است .

آثار واقع در پاسار گاد به ویژه مقبره کوروش بزرگ و مقبره پادشاهان هخامنشی و کعبه زرتشت واقع در نقش رستم و باقی مانده های کاخ داریوش واقع در شوش ، از دیگر آثار مهم بجای مانده از عهد هخامنشی به شمار می روند .

به طور کل میتوان گفت هخامنشیان اولین و یکی از بزرگترین امپراطوری های جهان بودند

اینان کسانی بودند که تمامی جهان شناخته شده آن زمان را بتصرف خود در آوردند

و حدود 250 سال بر آن حکم راندند...

برای دانلود کتاب (تمام دانستنی های هخامنشیان) بر روی لینک زیر کلیک کنید :

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «دانستنیهای سلسله ی هخامنشیان»، پارسیان دژ، ۱۳۹۶.

خواندن مقاله و پیوستهای آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1102/pdf/تمام-دانستنیهای-سلسله-ی-هخامنشیان.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵